

G. V. PLEHANOVILLE

25. VII. 01.

Hyvä G. V.! Sain eilen agraarikysymystä käsittelevät teokset. Niistä kiitokset. Olen keskittynyt melko perusteellisesti „agraari“-artikkeliini, joka on tähdätty Tshernovia (osittain myös Hertziä ja Bulgakovia) vastaan. Mielestäni Tshernovia on hutkittava *armottomasti* ¹¹².

Äsken kävi Velika, luki otteita Teiltä saamastaan kirjeestä. Oikovedoksen suhteen olemme tehneet jo „kaiken mikä riippuu“ meistä, t.s. lähettäneet Dietzille korjaukset, jotta ne tehtäisiin tekstiin, ellei se ole myöhäistä; jos se on myöhäistä, niin huomautamme niistä *ehdottomasti* kirjan lopussa, joten ei siitä ole suurtakaan vahinkoa. Oikovedokset luki vaimoni tarkastaen ne käsikirjoituksen mukaan (se mistä huomautitte: „Ei minulla näin ollut!“, osoittautui kirjoitusvirheeksenne, sillä olitte todella kirjoittanut „toukokuun kapina“, katsoin sitä juuri käsikirjoituksesta. Senkin me korjasimme). Koska oikolukuvirheet ovat väistämättömiä, niin tästä lähtien otamme tosiaan käytäntöön Teidän ehdottamanne „taktiikan“, t.s. lähetämme vastaisuudessa tekijälle *ensimmäisen* oikovedoksen (toinen ei ehdi) edellyttäen, ettei tekijä korjaa erillisiä kirjain- ja välimerkkivirheitä, sillä sen toki oikolukijakin tekee, eikä se ole niin tärkeätäkään, vaan korjaa *vain ajatusta väärentävät* poisjäännit, lauseet ja sanat, tai korvaa sanan toisella.

Sain P. B:lta kirjeen ja sen mukana artikkelini ¹¹³. Myös P. B. on lieventämisen kannalla. Ja luonnollisesti olen lieventänyt jo kaikkia niitä kohtia, joista Te ja P. B. mainit-

sitte konkreettisesti. Mitä taas tulee koko artikkelin sävyn muuttamiseen respective* kaikkien hyökkäilyjen korvaamiseen ylimielisellä ivailevalla läksytyksellä, niin epäilen, tokkopa *pystyisin* sitä tekemään, vaikka suunnitelmanne minua miellyttääkin. En olisi niin kirjoittanutkaan, ellen tuntisi „ärtymystä” kirjoittajaa kohtaan. Jos kohta „ärtymystä” on (sen käsittää paitsi meitä myös jokainen esipuheen lukeva sosialidemokraatti), niin en voi sitä enää salata eikä siinä enää auta viekastelu. Yritän edelleenkin lieventää sanontoja ja tehdä yhä varauksia, ehkäpä siitä joihin syntyikin.

Toimitan Alekseille hänen referaattiaan koskevan lausuntonne (jota hän on odotellut jo kauan kärsimättömänä). Aleksei on kaiketi unohtanut sanoa Teille, että *hänhän itse* antoi Mihailovski-aiheensa Rjazanoville (joka parhaillaan kirjoittaa siitä). *Minä* pääsin siihen käsitykseen, että Te kirjoitatte arvostelun „Kunniakkaalla paikalla” kokoelmasta, jonka Teille lähetimme.

Puristan lujasti kättänne. Teidän...

Jos tapaatte Koltsovin, sanokaa minulta suuret kiitokset „Volnoje Slovoista”¹¹⁴.

Niin, olin vähällä unohtaa. Halusin kysyä Teiltä vielä neuvoa tällaisessa asiassa. Se sama elukka Tshernov siteeraa vuoden 1900 „Russkoje Bogatstvon” 1. numerossa julkaistua Fr. Engelsin artikkelia „Saksan talonpoika”, jonka lopussa Engels sanoo, että „täytyy palauttaa marki”. Löysin tuon kirjoituksen. Osoittautui, että se on Entwicklung des Sozialismus von der Utopie zur Wissenschaftin „Die Mark” nimisen Anhangin¹¹⁵ venäjännös, ja „*Russkoje Bogatstvossa*” on sen loppuun lisätty kaksi kappaletta (18 riviä), joita ei ole alkuperäisessä tekstissä. Vertailin koko venäjännöksen tekstin kappale kappaleelta, mutta nämä kaksi kappaletta on lisätty piru ties mistä. Tämä karkea hävyttömyys täytyisi paljastaa, mutta... ehkä siinä on tullut jokin väärinkäsitys? ehkä tästä Engelsin artikkelista on olemassa *toinenkin teksti*? Venäjännökseen liittämässään huomautuksessa „Russkoje Bogatstvon” toimitus sanoo:

* — tal. Toim.

„Tämä hänen (Engelsin) kirjoituksensa ilmestyi 80-luvulla [vuonna 1882? Entwicklungin esipuhe on päivätty 21. IX. 82] „eräässä saksalaisessa julkaisussa” [?? „Neue Zeitissako” *? vai „Zürichin Sosialidemokraatissa”? Ettekö tiedä?] „ilman hänen allekirjoitustaan” [???]. „Mutta artikkelin vedoksiin, jotka Engels lähetti eräälle ystävälleen” [sic!! ** Danielsonille? Oletteko kuullut mitään siitä Engelsiltä?] „hän pani nimikirjaimensa”. Sitä paitsi kirjoituksen historiallinen osa on yhtäpitävä „Schlesische Milliarden” *** alkulauseen ja „Neue Rheinische Zeitungissa” **** 116 (huhti- — maaliskuussa 1849) julkaistun kirjoituksen kanssa.

Voisitteko auttaa saamaan selvän asiasta? Eikö „Neue Rheinische Zeitungissa” tai jossain muussa ole ollut „Die Mark” kirjoituksesta *toista tekstiä*? Eikö Engels saattanut *sittemmin* poistaa „markin palauttamista” koskevaa loppua??

Lähetetty Münchenistä Geneveen

Julkaistu ensi kerran v. 1925

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

---

* — „Uudessa Ajassa”. *Toim.*
 ** — sillä tavalla! *Toim.*
 *** — „Sleesian miljardi”. *Toim.*
 **** — „Uusi Reinin Lehti”. *Toim.*